

METSÄNKÄYTÖN KANNATTAVUUDESTA

Pietarin metsäteknillisen akatemian metsäpolitiikan, metsävarojen käytön ja tuoton laitoksen johtaja V. Petrov kirjoittaa Lesnaja Gazetan artikkelissa metsänkäytön kannattavuudesta esimerkkinä Leningradin alue. Artikkelin keskeinen sisältö on seuraava:

Metsäbisneksessä on meneillään uusjako, kun vakavarammimmat suuryritykset, myös muilta toimialoilta, ovat korvaamassa nykyisiä metsänkäyttäjiä. Suuntausta viitoitetaan kahden vaiheen kautta: Nykyisen metsälain puitteissa on tehty merkittäviä korotuksia kantorahaan (lesnye podaty) ja tulevassa metsälaisissa esitetään käyttöoikeuden myöntämistä yksinomaan huutokaupan perusteella. Metsähuutokauppojen tavoitteena on lisätä valtion tuloja metsästä. Tavoitetta ei kuitenkaan suunnitelluilla toimilla todennäköisesti saavuteta.

Ei ole perusteltua odottaa suuria voittoja tuleville metsähuutokauppojen voittajille. Metsänkäyttöoikeuden voittaminen ei vielä takaa samanlaista voiton odotusta kuten metalli-, kaasu- tai öljyteollisuudessa. Metsävarojen hyödyntäminen vaatii huomattavia kustannuksia, vaikka ne ovatkin helpommin saavutettavissa kuin muut luonnonvarat, ja tällä hetkellä kustannukset ovat saavuttaneet maksimin. Yli kymmenen vuoden aikana, jolloin metsävaroja on vuokrattu, parhaimmat teiden läheisyydessä sijaitsevat metsiköt on hakattu. On harhaluulo toivoa, että tulevat huutokauppojen voittajat tyytyvät polttopuumetsiköihin.

Nykyisten metsänkäyttäjien taloudellista tilannetta vahingoittavat vähäisemmätkin kantorahan korotukset. Suuri osa pitkään alalla toimineista metsänkäyttäjistä vastaa metsäkylien sosiaalisektorin ylläpidosta koituvasta kustannustaakasta, joka ei ole ominaista yksityiselle liiketoiminnalle ja vaikuttaa negatiivisesti yrityksen taloudelliseen tilanteeseen. Runsasmetsäisillä alueilla on muodostunut lukuisia puunkorjuuyrityksiä sisältävä ryhmä, joka on tärkeä osa alueen sosio-ekonomista järjestelmää. Yhdenkin talouden parametrin, kuten kantorahan äkilliset muutokset johtavat järjestelmän tasapainon järkkymiseen ja jopa sen mahdolliseen hajoamiseen.

Liittyen kaavaintuihin kantorahan korotuksiin (3-4 kertaisiksi) tehtiin analyysi Leningradin alueen puunkorjuuyritysten nykyisestä taloudellisesta tilanteesta ja ennuste sen kehittymisestä lyhyellä aikavälillä. Huolimatta siitä, että Leningradin alueella on joukko etuja muihin Luoteis-Venäjän alueisiin verrattuna, analyysi osoitti, että puunkorjuuyritysten taloustilanne on vaikea ja tehokkuus alhainen. Tämä liittyy etupäässä puunkorjuun muuttumiseen yhä enemmän työtä ja pääomaa vaativaksi sekä polttoainekustannusten kasvamiseen. Taulukossa esitetään alueen keskimääräisen puunkorjuuyrityksen omakustannushinta yhtä puutavarakuutiota kohti kokorunko- ja tavaralajimenetelmälle. Laskelmat tehtiin normien perusteella rinnastaen niitä metsänkäyttäjien antamiin kirjanpitolietoihin.

Pyöreän puun omakustannushinnan rakenne

	Kustannus/m ³ , ruplaa	
	Tavaralajimenetelmä	Kokorunkomenetelmä
Puunkuljetusmäärä, m ³	100 000	100 000
Kantohinta	76,0	76,0
Leshozin palvelut	12,6	12,6
Tuotantohenkilöstön palkat	76,8	93,2
Sosiaalivero	27,3	33,1
Valmistelevat työt	40,3	38,2
Koneiden ylläpito ja käyttö	86,3	70,4
Puunkuljetuspalvelut	184,4	169,3
Metsäteiden ylläpitokustannukset	17,7	17,7
Tuotanto-osastojen kustannukset (esim. hakkuualueen hallinto, alavarasto, rakennukset, jne.)	85,0	80,5
Hallinnon yleiskulut	100,0	90,4
Muut tuotantokustannukset	39,4	39,4
Tuotannollinen omakustannushinta	745,8	720,8
Liikekulut	78,6	72,1
Täysi omakustannushinta	824,4	792,9
Realisointihinta (keskim.)	897,5	897,5
Voitto	73,5	104,6
Kannattavuus, %	8,9	13,4

Laskelmasta nähdään, että suotuisissakaan oloisuuksissa raakapuun tuotannon kannattavuustaso ei ylitä 14 % Leningradin alueella. Se on huomattavasti alhaisempi verrattuna muihin toimialoihin, mutta kuitenkin parempi kuin naapurialueiden puunkorjuuryrityksillä (Arkangelin, Kirovin, Pihkovan ja Vologdan alueet, jne.). Laskelmat on tehty raakapuumarkkinoiden suotuisilla ehdoilla, jolloin 40 % tuotannosta menee vientiin ja loput sisämaan markkinoille. Tällöinkin kannattavuus on lähellä minimitasoa (7-10 %), millä yritys pystyy vielä vastaamaan velvollisuuksistaan valtiolle, kehittämään toimintaansa ja maksamaan osinkoa omistajille.

Laskelmien ideaaliryöyrytyksen metsiköissä on 70 % havupuuta, keskimääräinen rungon koko 0,36 m³, kuljetusetäisyys 80 km ja kuljetus tehdään autoilla sorapäällysteisellä tiellä. Kokorunkomenetelmä perustuu venäläisen teknologian käyttöön ja tavaralajimenetelmä ulkomaiseen. Tavaralajimenetelmällä korjatun puun omakustannushinta muodostuu korkeammaksi suurempien kone- ja kuljetuskustannusten vuoksi huolimatta siitä, että työvoimakustannukset ovat pienemmät kuin kokorunkomenetelmässä.

Korjuuryitysten mahdollisuudet pienentää kustannuksiaan ovat rajoitetut. Palkkakustannukset tulevat kasvamaan, koska tällä hetkellä puunkorjuun keskipalkat ovat muuta teollisuutta pienemmät (ottaen huomioon halvan ”siirtotyövoiman” käytön). Lisäksi on syytä huomioida osittainen työn tekijöiden motivaation puute. Kone-, kuljetus- ja metsätienrakennuskustannukset kasvanevat tulevaisuudessa seuraavista syistä:

- Konekannan uusiminen lisää kuoletus- ja ylläpitokustannuksia
- Tienrakennuksen lisääntyminen omakustannushinnan kustannuksella (pysyvät aluetiet)
- Aineellisten kustannusten ja polttoainekulujen jatkuva kasvu
- Kaukaisempien metsäalueiden käyttöönotto
- Inflaatio.

Lähde: Lesnaja Gazeta 13.11.2004

(Kirjoittaja käsittelee kantorahan korotuksen vaikutuksia tarkemmin artikkelin jatko-osassa Lesnaja Gazeta 16.11.2004. Aiheesta kiinnostuneille voidaan toimittaa kopio venäjänkielisestä artikkelista: sari.karvinen@metla.fi)

KOMMENTTEJA ARTIKKELIIN

Pihkovan metsäteollisuusyhdistyksen toimitusjohtaja B. Chevidaevin artikkelissa kommentoidaan aihetta seuraavasti:

Pihkovan alueen parhaimmilla, havupuuvaltaisilla vuokra-alueilla puunkorjuun kannattavuus on ollut 11 %. Viimeisen vuoden aikana tehdyt kantorahan 1,4-kertaiset korotukset sekä polttoainekustannusten 40 % nousu ovat alentaneet tuottavuutta 6,2 prosenttiin. Koko vuoden yhteenvedossa se ei ylittäne 4,5 %. Suuri osa yrityksistä korjaa puuta alueilta, joissa yli puolet on lehtipuuvaltaisia metsiä, eikä yrityksille jää ollenkaan tuottoa raakapuun myynnistä. Alhainen kannattavuus on johtanut korjuumäärien vähenemiseen, havupuilla hakkuusuunnitteesta käytetään puolet ja lehtipuilla viidesosa.

Teiden läheiset metsiköt ovat jo käytössä, ja yritysten on toimintansa vakauden turvaamiseksi käytettävä tienrakennukseen huomattavia varoja, yli 15 % omakustannushinnasta. Kustannukset kasvavat koko ajan. Metsänvuokramaksujen määrittelyssä näitä kuluja ei huomioida. Lisäksi kaikkia metsänuudistamiseen käytettyjä kustannuksia ei korvata täysimääräisinä. Kuvatuissa olosuhteissa ei ole taloudellisia edellytyksiä nostaa kantorahaa määrällä, joka ylittää inflaation. Korotukset johtavat korjuumäärien pienenemiseen. Lehtipuuvaltaisissa metsissä tilanne on vielä huonompi. Korjuuta voidaan tehdä vain kausiluontoisesti ja tienrakennus vaatii 2-3 kertaa enemmän varoja kuin havupuuvaltaisilla alueilla. Myyntituotot eivät kata korjuukustannuksia. Valtio on korottanut myös lehtipuiden kantorahoja vuosittain, mikä lisää entisestään korjuuseen liittyviä vaikeuksia.

Lähde: Lesnaja Gazeta 25.12.2004

Kostroman alueen metsäteollisuuden ja puunviejien liiton varapresidentti V.Pavlovin kommentit:

Kostroman alueen puunkorjuuryitysten keskuudessa tehty talousanalyysi osoitti, että jopa pieni (1,5-kertainen) kantorahan korotus ajaa yritykset konkurssin partaalle. Korjuuryitysten kannattavuus on tällä hetkellä 3-6 %, mikä johtuu metsiköiden huononemisesta, kuljetusetäisyyksien kasvusta, metsäteiden ylläpitokustannusten lisääntymisestä sekä rautatietariffien, energian ja polttoaineiden hintojen noususta. Lisäksi kaikki perinteiset korjuuryitykset vastaavat sosiaalisen sektorin kustannuksista. Kantorahan korotukset ja uuden metsälain kilpailuperusteisuus toisivat metsäsektorin toimijoiksi suuret oligarkit ja johtaisivat pk-sektorin häviämiseen.

Lähde: Lesnaja Gazeta 11.1.2005